

“Lørdagsmusikkskolen” som normalordning

NORSK KULTURSKOLERÅD - LANDSKONFERANSE
26 oktober 2006

Leif Nystén, rektor
Brages Musikskola, Helsingfors
Medlem av SML:s styrelse

Värdeunderlaget - faktorer i ett historiskt perspektiv

- Mästaren och lärlingen; traditionen vidarebefordras
- Den romantisk-subjektiva inlärningsmetoden – ”jagets” uttryck
- Den centraleuropeiska konservatorietraditionen
- Det musikaliska hantverket som drivs av den starka motivationen
- Musikerns och konstnärens sociala status tämligen hög sedan 1900-talet

Finland mellan öst och väst

- Det nordiska välfärdssamhället och den svenska rättsordningen (Finland en del av Sverige 1200-1809)
- "Arvet från Bysans"; den ryska musikskolans starka inflytande (storfurstendömets tid 1809-1917)
- Det lutherska arvet; omsorgsfullt och idogt arbete en dygd
- Från lantbruksekonomi och skorstensindustri till högteknologiskt informationssamhälle - EU
- Kulturlivet allt mer betingat av underhållning

Den tidigaste finländska musikundervisningen

- Musikaliska Sällskapet i Åbo (1790)
- Enligt stadgarna skulle Sällskapet ordna undervisning åt personer som hade förutsättningar att musicera, men även åt de fattiga
- Första gången som det i Finland fanns musikundervisning utan krav på motprestationer av eleven, t.ex. som militärmusiker eller stadsmusikanter
- Undervisning gavs i stråk-, valthorns-, och klaverspel

Behovet av musikundervisning

- Musikerna var en importvara då orkesterväsendet utvecklades kring sekelskiftet 1900; Helsingfors musikinstitut, sedermera Sibelius-Akademien, var landets enda lärosäte fram till 1910-talet
- I nationens självständighetsprocess kom musiken att spela en central roll; i nationalromantikens anda
- Efter kriget behövde man musiker till det samhälle som behövde byggas upp; grundandet av musikinstitutionen tog fart

Betoning på barn och unga

- Då behovet av yrkesmusiker hade börjat tillfredsställas mot slutet av 1950-talet övergick tyngdpunkten på barn och unga
- Den starka tillväxtens tid:
1960- och 70-talen
- Resulterar i ett blandsystem med två alternativ:
den kommunala resp. privata
upprätthållarmodellen
- Den första lagen om statlig finansiering år 1969

Finländska kännetecken

- Indelningen av utbildningsnivåerna
 - **A.** Grundundervisning i musik (s.k. grundnivå)
 - **B.** Semiprofessionell undervisning (s.k. institutnivå)
 - **C.** Grundexamen på yrkesnivå (s.k. konservatorienivå)
 - **D.** Yrkeshögskolexamen
 - **E.** Universitetsexamen (magisterprogram; Sibelius- Akademin)
 - **F.** Påbyggnadsexamina (licentiat- och doktorsexamen)

Nivåprovssystemet

- **A. Grundnivån:**
- Musiklekis för barn 0-6 år
- Enskild- och gruppundervisning från 7 år – antagning via inträdesprov
- Nivåproven avläggs vanligen i åldern 10-16 år
- Avgångsbetyg från musikens grundnivå; officiellt betyg som bör innehålla bedömning i huvudämne, teoriämnen och gruppundervisning (kammarmusik, orkester och kör)
- Även inriktning på pop-, rock- och jazzmusik

Nivåprovssystemet

- **B.** Institutnivån:
- Avsedd för ungdomar (vuxna) som avklarat grundnivån eller har motsvarande kunskaper
- I regel 3-årigt program
- Separata kurser i huvudämne, harmoni- och stämföring, tonträffning, gruppämnen
- Resulterar i avgångsbetyg

Nivåprovssystemet

- **C.** Konservatorienivån:
- Yrkesexamen
- Samma kurser och nivåprov som på institutnivån, men kompletterade med fördjupade kurser samt allmänbildande ämnen (jfr. studiepoäng)
- Resulterar i avgångsbetyg

Nivåprovssystemet

- **D.** Yrkeshögskolnivån:
- Lägre högskoleexamen
- Den vanligaste utbildningen för blivande instrument- och sånglärare
- Resulterar i avgångsbetyg med någon specialisering: orkestermusik, pedagogik, jazz- och s.k. rytmisk musik

Nivåprovssystemet

- **E.** Universitetsnivån:
 - Magisterprogram
 - Högre högskoleexamen
 - Sibelius-Akademien, Finlands enda musikuniversitet (jfr. musikhögskola)
 - Utbildar också musikleärarna till den allmänbildande skolan
- **F.** Möjlighet att avlägga påbyggnadsexamina (lic. & doc.)

Musikintituten

(motsv. de norska musik- och kulturskolorna)

- Ca 100 musikintitut (varav 9 konservatorier) som sorterar under statsandelssystemet
- Undervisningen bygger på av myndigheterna utarbetade läroplansgrunder (den s.k. fördjupade läroplanen)
- Sörjer för **A** grund-, **B** institut-, och **C** konservatorieutbildningen för 60 000 barn, unga och vuxna
- Organiserade under SML (Association of Finnish Music Schools)

Två typer av musikinstitut

- Kommunal upprätthållare
- De anställda är kommunala tjänstemän med tjänstemannaansvar
- Eget kollektivavtalssystem

- Privat upprätthållare i form av understödsförening eller stiftelse
- De anställda står i arbetsavtalsförhållande till arbetsgivaren
- Eget kollektivavtalssystem

Två typer av musikinstitut

- Staten och kommunen betydande finansiärer i bägge typerna
- I genomsnitt täcker statens bidrag 49 %, kommunens bidrag 34 % och elevavgifterna 17 % av utgifterna
- Terminsavgifterna i medeltal 600 euro (= ca 5 000 NOK) per läsår

Gällande lagstiftning

- Lagen om grundläggande konstundervisning (633/1998):
- ”...målinriktad och från nivå till nivå fortskridande undervisning inom olika områden av konsten som i första hand riktar sig till barn och unga och som samtidigt ger eleverna förmåga att uttrycka sig och söka sig till yrkesutbildning och utbildning på högre nivå inom konstområdet i fråga”.
- Gäller musik, dans, teater, arkitektur, bild- och cirkuskonst
- Musikundervisningen har klar dominans
- Tar fasta på undervisningens innehåll, omfattning och målsättningar
- Även statsfinansieringen är stadgad i lag

Undervisningen i praktiken

- Elev i musikinstitut får varje vecka
 - 1 lektion individuell undervisning (45-60 minuter) i sitt huvudämne
 - 1 lektion i ett allmänt musikkunskapsämne i grupp (60-90 minuter, teori eller tonträffning)
 - medverka i orkester, kör, band, dansgrupp enligt överenskommelse
- I praktiken kan man besöka musikinstitutet dagligen om man önskar och har kapacitet

Utvecklingslinjer i dag

- Vid sidan av den fördjupade läroplanen har grunder för en allmän läroplan skapats år 2005; innehållet är snävare och avsett att vara mer demokratiskt
- Allt mer tvärkonstnärlig verksamhet på kommande – kulturskolkonceptet har vind i seglen
- Webbpedagogik och datorstödd undervisning, i synnerhet inom allmänna musikkunskapsämnen
- Elevbedömningen tar allt mer fasta på att utveckla specialegenskaper och särdrag i stället för att enbart utvärdera tekniska framsteg och inhämtad kunskap
- De musikaliska genregränserna suddas ut och improvisation och fritt musicerande vinner terräng

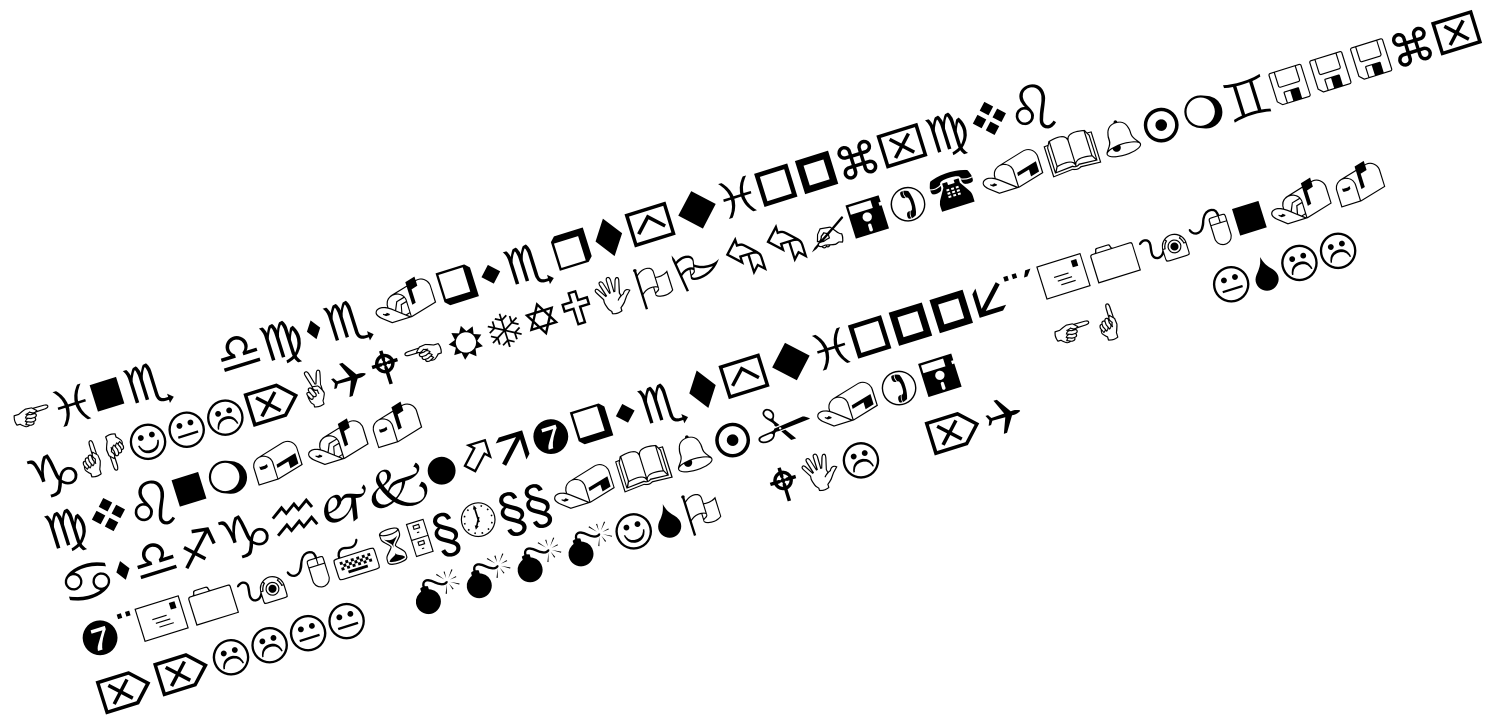
Sagt om systemet –

- Musikinstitutsystemet är överorganiserat
- Musikinstitutsystemet dödar skapandet
- Lärarna, i synnerhet de unga lärarna, känner sig begränsade av normerna
- Musikinstitutsystemet bidrar till en segregation inom konstundervisningen – de som inte går i musikinstitut lämnas helt åt skolundervisningen där musikens volym minskar
- Elevantagningen är odemokratisk
- Systemet överproducerar musiker

Sagt om systemet +

- Musikinstitutsystemet har skapat Finlands internationella musiker- och dirigentframgångar
- Musikinstitutsystemet är en funktionell ungdomsverksamhet som håller ungdomen borta från destruktiv sysselsättning
- Den som har gått i musikinstitutet blir en god musikkonsument som har möjlighet att självständigt skapa musik i olika former och enligt olika musikstilar

FINE